

Право на безоплатну правову допомогу. Консультує Міністр юстиції Павло Петренко.

Доброго дня, пане Міністре! Так трапилося в моєму житті, що потребую звернутися до адвоката за консультацією. Я сирота, працюю, але отримую мінімальну зарплату і платити за послуги адвоката не в змозі. Знайомі розповіли мені про те, що можна отримати державну безкоштовну правову допомогу. Розкажіть, будь ласка, що це і чи маю я право на таку допомогу?

Катерина Прибережна

Право на безоплатну правову допомогу – гарантована **Конституцією України** можливість отримати в повному обсязі безоплатну первинну правову допомогу, а також можливість для певної категорії осіб отримати безоплатну вторинну правову допомогу, у випадках передбачених Законом України «Про безоплатну правову допомогу»

Що таке безоплатна правова допомога?

Це правова допомога, яка гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету, місцевих бюджетів та інших джерел, які не заборонені законом. Безоплатна правова допомога може бути первинною або вторинною.

У чому різниця між первинною та вторинною правовою допомогою?

Безоплатна первинна правова допомога (далі – БППД) полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у випадку їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб.

БППД включає такі види правових послуг:

- надання правової інформації;
- надання консультацій і роз'яснень з правових питань;
- складення заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім документів процесуального характеру);
- надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації.

Безоплатна вторинна правова допомога (далі – БВПД) полягає у створенні рівних можливостей для доступу осіб до правосуддя, і включає такі види правових послуг:

- захист від обвинувачення;
- здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на таку допомогу в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- складання документів процесуального характеру.

Хто має право на безоплатну первинну правову допомогу?

Отримати безоплатну правову допомогу можуть громадяни України та іноземні громадяни, особи без громадянства, біженці, чи особи, які потребують додаткового захисту, які перебувають під юрисдикцією України.

Хто може отримати безоплатну вторинну правову допомогу?

Право на БВПД мають такі категорії осіб:

- особи, якщо їхній середньомісячний дохід не перевищує двох розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, а також особи з інвалідністю, які отримують пенсію або допомогу у розмірі, що не перевищує двох прожиткових мінімумів (4014 грн) для непрацездатних осіб;
- діти, у тому числі діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які перебувають у складних життєвих обставинах, діти, які постраждали внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту;
- внутрішньо переміщені особи та громадяни України, які звернулися із заявою про взяття їх на облік як внутрішньо переміщених осіб;
- особи, до яких застосовано адміністративне затримання чи адміністративний арешт;

- особи, які відповідно до положень кримінального процесуального законодавства вважаються затриманими;
- особи, на яких поширюється дія Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»;
- ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- особи, щодо яких суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи;
- особи, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі.

Чи може бути відмовлено у наданні безоплатної вторинної правової допомоги?

Так, існують підстави для відмови в наданні безоплатної вторинної правової допомоги, зокрема:

- особа не належить до жодної з категорій осіб, які можуть претендувати на надання БВПД;
- надання неправдивих відомостей про себе або фальшивих документів, з метою віднесення до однієї із категорій осіб, які мають право на БВПД;
- вимоги особи про захист або відновлення її прав є неправомірними;
- особі раніше надавалася БВПД з одного і того ж питання;
- особа використала всі національні засоби правового захисту у справі, з якої звертається за наданням БВПД.

Як отримати допомогу?

Отримати правову допомогу можна, особисто звернувшись до найближчого **центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги або бюро правової допомоги**. Контакти центрів та бюро ви можете знайти за адресою www.legalaid.gov.ua

Додатково для надання правових консультацій для вас цілодобово функціонує контакт-центр системи безоплатної правової допомоги за номером **0 (800) 213 103**. Дзвінки зі стаціонарних та мобільних телефонів у межах України безкоштовні.

Окремо зазначу, що система надання безоплатної правової допомоги – це один з найуспішніших проєктів Уряду Володимира Гройсмана.

Зараз в Україні працює 428 бюро правової допомоги, 23 регіональних та 84 місцевих центрів, загалом 535 точок доступу до правових послуг. Фактично, відділення мережі представлені по всій країні: від великого міста до найменшої ОТГ.

Ми постійно працюємо над розширенням доступу до послуг. Починаючи з листопада минулого року, особи з вадами слуху отримали можливість звернутися до контактного центру системи надання безоплатної правової допомоги та отримати консультації і роз'яснення з правових питань.

Більше того, використання електронного цифрового підпису (ЕЦП) значно спрощує доступ до документів, які підтверджують право людини на безоплатну вторинну правову допомогу.

Система безоплатної правової допомоги розвивається і на сьогодні є однією з найуспішніших систем безоплатної правової допомоги в Європі.